

Ar žvalga

Nr. 37

1946 VIII. 22

II metai

VOKIETIJOS FABRIKAI GAMINA GINKLUS

Londonas, VIII. 22. Reuteris praneša iš Berlyno, kad sovietų zonoj Vokietijoje visi ginklų fabrikai pilni įkarsčių gamina ginklus. Dešimt didžiųjų ginklų fabrikų gamina sunkiuosius ginklus. Pranešime minimi šie fabrikai: Siemens-Werke, Telefunken — Berlyne, Niedersachsen-Werke, Leuner-Werke Sachsonijoje ir Kreislery bei Köpenik esantieji fabrikai. Jie gamina raketinius sviedinius, sunkiuosius pabūklus, povandeninių laivų dalis, torpedas, sunkiuosius lėktuvus, motorus ir tt. Šiuose fabrikuose gaminamas naujas nepaprastai galingas raketinis sviedinys. Taip pat gaminami serijomis raketiniai lėktuvai.

Pranešime toliau pažymima, kad sovietai atrado naujų, iki šiol nežinomų ginklų modelius, pagal kuriuos vokiečių

inžinieriai ir konstruktoriai dabar gamina naujus ginklus. Taip pat vokiečių mokslininkai daro bandymus su atominė energija. Šios pramonės darbininkai yra geriausiai Vokietijoje atlyginami ir maitinami.

Gale Reuteris pažymi, kad tie tvirtinimai yra paremti dokumentais.

Šiandien visa Londono spauda pirmą vietą deda Reuterio pranešimą ir jam skiria plačius komentarus. Taip Daily Telegraph savo vedamajame sako, kad ši žinia yra nepaprastai svarbi ir reikia ją tuojau patikrinti. Jei tai pasirodytų tiesa, tai eitų kalba apie Potsdamo susitarimo sulaužymą. O tatau labai pablogintų ir taip jau

blogus santykius tarp Rytų ir Vakarų. Jau 4 užs. reik. min. konf. Paryžiuje metu tie gandai buvo pasiekę užs. reik. min. ir dėl to Bevinas, tvirtai remiamas Byrnes, reikalavo Vokietijos nuginklavimo ir griežtos kontrolės. Molotovas tam pasipriešino. Tačiau, jei tie gandai neturi pagrindo, Molotovas lengvai gali juos išsklaidyti, leisdamas tarptautinei komisijai patikrinti Vokietijos pramonę ir nuginklavimą.

Daily Express ta proga rašo, kad SSSR nori visame pasaulyje aplink save sudaryti valstybių tvirtovę, o tatau ji daranti dėl savisaugos. Tačiau Anglija turėtų siekti bičiuliškais būdais surasti sutirimą su Rytais.

Albanija jaučiasi nuskriausta

BEVINAS PIRMININKAUJA TAIKOS KONFERENCIJAI

Paryžius, VIII. 22. Po keleto dienų pertraukos, kurios metu dirbo įvairios Taikos Konferencijos komisijos, vakar vėl įvyko plenomo posėdis.

Siam posėdžiui pirmininkavo Bevinas. Jam pasirodžius posėdžių salėje, pasigirdo gausūs aplodismentai.

Šis plenomo posėdis buvo skirtas nepilnateisiam T. Konf. dalyviams — Albanijai, Egiptui, Meksikai, Kubai, Iranui — pasisakyti. Pirmasis kalbėjo Albanijos atst., kuris skundėsi, kad Albanija, Italijos agresyvu auka, nėra pilnateisių Konferencijos dalyvių tarpe ir reikalavo savo kraštui tos teisės. Albanija jaučiasi nuskriausta, pastatyta lygiagrečiai su Austrija, kuri neiššovė nė vieno šūvio prieš sąjungininkų priešus. Jis reikalavo, kad Albanija būtų apsaugota nuo Italijos agresyvumo, o Graikijos teritorinius reikalavimus atmesti, nes prieš Graikiją Albanija nekariavusi, o kovojo tikrai pavieniai parsi-davėliai albanai.

Po jo kalbėjo Austrijos užs. reik. min. Gruber, kuris skundėsi neteisingu 4 užs. reik. min. nutarimu Italijai priskirti Pietų Tirolį. Be to, Gru-

ber reikalavo, kad Austrija dalyvautų Triestės valdyme.

Dar pasisakė Egipto, Meksikos ir Kubos atstovai irano atstovai kol kas nėra atvykę.

Mc NARNEY ATSAKO LA GUARDIJAI

Frankfurtas/M., VIII. 22. Gen. Mc Narney vakar pasakė, kad La Guardijos tvirtinimas, būk, kariuomenė sunkinanti DP globą ir trukdanti jų repatriacijai, neatitinka tikrovės. Taip pat yra neteisingas La Guardijos tvirtinimas, kad UNRRA tarnautojai yra SSSR šnipai. Tiksliai vienas UNRRA tarnautojas, moteris, buvo nustatyta šnipinėjusi Sov. S — gal ir ji atiduota į SSSR organų rankas. Toliau Mc Narney pareiškė, kad duotas kariuomenės įsakymas suteikti globą visiems žydams, nors jie ir nelegaliai būtų atvykę į JAV zoną Vokietijoje. Šiuo metu žydų plūdimo centras iš Berlyno persikėlė į Vieną ir ten jų dabar esą per 30.000.

AGRESYVI TITO KALBA

Triestė, VIII. 21. Vakar marš. Tito atvyko į Blec miestą, esantį Jugoslavijos šiaurvakarinėje dalyje ir ten darbininkams pasakė kalbą.

Jis patvirtino, kad vienas JAV lėktuvas jugoslavų nai-

JAV - Jugoslavijos konfliktas

New Yorkas, VIII. 21. Šiandien JAV ambasadorius Belgrade įteikė JAV vyr. protesto notą ryšy su jugoslavų naikintuvų antro JAV transportinio lėktuvo numušimu.

JAV nota suredagauta ypatingai griežtu tonu ir joje reiškiamas nusistebejimas tokiu įžūliu jugoslavų elgesiu su paklydusiu sąjungininkų lėktuvu, kuris ieškojo kelio grįžti į savo bazę, tačiau jugoslavų naikintuvų buvo pasivytas ir numuštas. Notoje reikalaujama pirmojo lėktuvo lakūnus ir keleivius tučtuojau paleisti ir patį lėktuvą gražinti.

Valst. sekretoriaus pavaduotojas Acheson šiandien spaudos atstovams pareiškė, kad šis jugoslavų elgesys yra ne tik skandalingas ir nepateisinamas, bet ir įžeidžiantis. Jis taip pat pareiškė, kad JAV ambasadorius Belgrade išvyko į vietą, kur buvo numušti amerikiečių lėktuvai ir savo konstatavimus tučtuojau pranešė Vašingtonui. Manoma, pareiškė toliau Acheson, kad iš praėjusį pirmadienį numušto lėktuvo įgulos narių ir keleivių niekas neišliko gyvas.

AMERIKIEČIAI LABAI PIKTINASI ĮVYKIAIS JUGOSLAVIJOJE

New Yorkas, VIII. 20. Amerikiečių laikraščiai vis dar kasdien daug vietos pašvenčia įvykiams Jugoslavijoje, kur buvo pašauti amerikiečių lėktuvai. Spauda nurodo, kad kiekvienoje kitoje tvarkingoje valstybėje tokiais atvejais lėktuvams yra padedama, o čia šaudoma į juos kaip į priešo lėktuvus. „N. Y. Sun“ pažymi, kad Amerikos visuomenė dėl tokio jugoslavų elgesio yra stačiai įtužusi. Buv. Amerikos valstybės sekretorius Sumner Wallace „Herald Tribune“ laikraštyje dėl santykių su Sovietų Sąjunga rašo, kad vis labiau pribrešta klausimas, ar yra galimas susitarimas tarp Rytų ir Vakarų, ar galimas interesų išlyginimas. Tik tuomet galimas susitarimas, kai vienas nenorės kitus užvaldyti.

Naikintuvų buvo priverstas nusi-leisti rugp. 9 d., o antras, nepaklauses naikintuvų įspėjimo, užsiliepsnojęs nukrito į kalnus. Toliau Tito tvirtino, kad dešimtys svetimų valstybių lėktuvų kasdieną neteisėtai ražo Jugoslavijos erdvę.

Kova už taiką yra sunki ir kietą. Kai kurie buvę mūsų sąjunginiai kraštai, kalbėjo toliau Tito, nori mums primesti savo valią. Tų kraštų gyventojai yra taikingi, tačiau juos valdo nedidelės grupės žmonių, kurie net nebando slėpti savo agresyviųjų ketinimų.

JAV ATMETA SSSR REIKALAVIMUS

New Yorkas, VIII. 21. Vakar JAV vyriausybė įteikė SSSR ambasadoriui Vašingtone atsakymą į sovietų notą dėl Montreux sutarties revizijos.

JAV vyr. notoje pareiškama, kad ji užims priešingą poziciją prieš sovietų reikalavimą Dardanelų militarinę kontrolę pavesti SSSR ir Turkijai. Toliau notoje reiškama JAV pažiūra, kad JAV karštai pritartų, jei dėl Dardanelų kontrolės klausimo išsprendimo būtų kreiptasi į TTO ir ji su džiaugsmu dalyvautų kiekvienoje tarptautinėje konferencijoje, kuri imtųsi tą klausimą spręsti.

KOMUNISTAI ZYGIUOJA KINIJOSJE

Komunistų šaltiniai praneša, ka komunistų kariniai daliniai yra užėmę 250 km. geležinkelio Kai-Feng-Sou Čen ir šiaurę nuo Kiang Sou.

Amerikiečių radijas praneša, kad komunistų kariniais dašiaurės provincijoje užėmė daugiau 60 miestų. Dabar vyksta aršūs mušiai dėl geležinkelio į Pekin-Mukden. Ten kiniečiai komunistai nuginklavo du nacionalistų dalinius.

KOVA UŽ TAUTŲ LAISVĘ

Šių metų balandžio 11 dieną Vašingtone įsteigta iš Centro ir Rytų Europos tautų kilusių amerikiečių federacija. Į federaciją įėjo: JAV ir Kanados Graikų Katalikų Sąjunga, Amerikos Lietuvių Taryba, Amerikos Lenkų Kongresas, Slovėnų Katalikų Sąjunga, Jungtinė AJV ir Kanados Kroatų Sąjunga, Serbų Tautinė Federacija, Amerikos Slovakų Lyga, Vengrų Reformų Federacija Amerikoje, ir Ukrainiečių Tautinė Sąjunga su Ukrainiečių Katalikų Sąjunga. Federacija jungia 12 milijonų iš Centro ir Rytų Europos tautų kilusių amerikiečių ir tuo būdu yra gausi ir didelį politinį svorį galinti turėti organizacija, ką pripažįsta ir amerikiečių spauda. Federacijos tikslas apsaugoti Amerikos demokratiją, kovoti už mažųjų pavergtųjų tautų išlaisvinimą, kad būtų sudaryta teisinga ir pastovi taika, paremta Atlanto Chartos keturių pagrindinių laisvų principais. Raginti Amerikos vyriausybę siekti grąžinimo suverenų teisų ir savos vyriausybės toms tautoms, iš kurių tai jėga atimta ir užtikrinti apsisprendimo teises toms tautoms, kurioms ši teisė neduodama arba varžoma, kaip Centro ir Rytų Europos tautoms, patekusioms Sovietų Sąjungos įtakon. Raginti Amerikos vyriausybę įgyvendinti garantijas laisvų nevaržomų rinkimų aukščiausi minėtuose kraštuose tarpsąjunginės komisijos priežiūroje. Reikalauti, kad sovietų kariuomenės daliniai ir sovietų slaptoji policija tuojau būtų atitrauktos iš neutralių ir sąjunginių kraštų, kaip tai numatyta 1943 m. Maskvos deklaracijos 6 straipsnyje.

Šie principai federacijos konferencijoje buvo priimti visų tautinių grupių lyderių.

Atrodo, kad visai nepriklausomai nuo tautinių grupių federacijos JAV, pačioje Europoje tarp Centro, Vidurio Europos, o taip pat ir kitų Sovietų Sąjungos pavergtųjų, esančių dabar ištrėmimo ir gyvenančių įvairiose Europos valstybėse, prasidėjo sąjūdis, kuris pasivadina Antibolševikišku Tautų Bloku. Sutrumpintai vadinsime jį ATB. Ši naujai atsiradusi organizacija paskelbė deklaraciją, kurioje išdėstė savo principus ir tikslus. Pagrindinis bloko principas yra kova su komunizmu už tautų ir žmogaus laisvę. Blokas pasisako prieš rusiškąjo imperializmo, koks jis bebūtų — raudonas, baltas,

rudas ar juodas visiškai sunaikinimo ir ant sugriuvusios rusų imperijos pamatų atstatyti visų rusiškąjo imperializmo pavergtųjų tautų nepriklausomas valstybes. ATB po savo kovos su komunizmu ir rusiškąjo imperializmu vėlavomis siekia sujungti suomių, estų, latvių, lietuvių, gudų, lenkų, slovenų, čekų, vengrų, serbų, chorvatų, albanų, rumunų, bulgarų, ukrainiečių, Dono ir kitų kazokiškų sričių kazokus, kalmukus, šiaurės Kaukazo tautas, gruzinus, armenus, azerbeidžaniečius, turkestaničius (turkmenus, uzbekus, tadžikus, kazachus, kirgizus) ir visas taip vadinamas RSFSR tautas, totorius, baškirus, Sibiro ir Tolimųjų Rytų mongolus ir kitas. Įskaičius Europos tautas, ATB norėtų apimti 150 milijonų žmonių, o priskaičius Kaukazo, Pavolgio, ir Azijos tautas, virš 200 milijonų. Blokas savo deklaracijoje pabrėžia, kad jis kovoja „už likvidavimą bolševikinių režimų SSSR vasalinėse ir satelinėse valstybėse, už nepriklausomas savarakiškas tautines valstybes ir laisvas tautas, iškilusias ant SSSR griuvėsių ir už grąžinimą pilnos nepriklausomybės SSSR vasalinėms ir satelinėms valstybėms“.

Byrnes pareiskimai Estijos reikalui

JAV užsienių reikalų ministras Byrnes rašo Estijos generaliniam konsului Kaiui, kad JAV vyriausybė niekuomet nepripažins Estijos aneksijos. Raštas toks: „Nr. 4064 JAV užs. reik. ministerija sveikina visus, kurie ši raštą skaitys. Aš užtikrinu, kad tie įstatymai, kuriuos leidžia dabartinė Estijos vyriausybė, JAV vyriausybės nepripažįstami. Tam patvirtinti aš, JAV užs. reik. ministras J. F. Byrnes, savo parašu leidau patvirtinti užs. reik. ministerijos notarui ir pridėjau ministerijos antspaudą. Vašingtone, Kolumbijos distrikte 1946. VI. 12.“ (A)

BYRNES TARĖSI SU TRUMANU

Roma, VIII. 71. Ansa Pariziaus korespondentas praneša, kad min. Byrnes šandien turėjo ilgą radijo telefoninį pasikalbėjimą su JAV prezidentu Trumanu.

Korespondentas tvirtina, kad Byrnes smulkiai paaiškines Trumanui apie amerikiečių lektuvų numušimą ir apie kiekvieną dieną vis rimtėjančią ir įsitempiančią padėtį Triestėje.

Anglijos nota Lenkijai

Londonas, VIII. 21. Vakar britų ambasadorius Varšuvoje įteikė laikinajai Lenkijos vyriausybei notą.

Notoje pabrėžiama, kad ne visos politinės partijos Lenkijoje turi vienodą veikimo laisvę ir laik. Lenkijos vyr. neįpildė Krimo susitarime numatytų sąlygų ir Potsdame duotų pasižadėjimų. Įvykę referendumas buvo paruošimas, kaip tautai matyti iš įvairių Lenkijos vyr. pareiškimų, bendriems Lenkijos seimo rinkimams.

Toliau notoje tvirtinama, kad prieš pat referendumo įvykdymą buvo areštuota daug liaudininkų partijos narių tikslu jų neprileisti prie rinkimų. Šios ir krikščionių demokratų partijų atstovai nebuvo įsileisti į visas rinkimų komisijas. Kareiviai buvo priversti kolektyviniai balsuoti ir tokiu būdu nebuvo išlaikyta balsavimo paslaptis. Krikščionių demokratų partija paskelbė, kad ji susilaiko nuo politinio veikimo, o tautai vien dėl to, pareiškiamą notoje, kad tos partijos narių tarpe vykdomi masiniai areštai, jie grasinami, prieš juos panaudojamos represijos, jiems nesuteikiama žodžio, susirinkimų ir spaudos laisvė.

Po to notoje konstatuojama, kad kiekviena dabar Len-

kijoje veikianti politinė partija privalo turėti visišką veikimo laisvę, turi būti visoms joms leista dalyvauti rinkimų komisijose, būti renkama ir turėti apsisprendimo teisę.

Gale notoje primygtinai pabrėžiami britų reikalavimai, kad lapkričio mėn. įvyksiančiuose seimo rinkimuose nebūtų vykdomi areštai ir grasinimai kai kurių partijų nariams, visos partijos privalo turėti vienodą veikimo laisvę, visos jos turi turėti savo atstovus visose rinkimų komisijose, rinkimų rezultatai turi būti tuojau paskelbti kiekvienos komisijos atskirai. Britų vyr. nori gauti tikslų rinkimų įstatymo projekto nuorašą, kurio iki šiol, nežinodami britų ambasadoriaus pastangų, nepavyko gauti.

Šios notos nuorašai pasiųsti JAV ir SSSR vyriausybėms.

GEN. MORGANO PAREISKIMAS

LONDONAS, VIII. 21. Vyr. sąjungininkų kariuomenės Italijoje vadas gen. Morgan vakar padarė pareiškimą, kuriame griežtai atmetamas jugoslavų spaudos ir radijo tvirtinimas, kad už Venezia Giulia srityje įvykusius incidentus yra atsakingi sąjungininkų kariuomenės daliniai ir kad jie sąmoningai tuos incidentus ruošė.

Pareiškimė smulkiai atpašakojamos tų incidentų aplinkybės, tačiau iš jų paaiškėja, kad jugoslaviai pirmieji atidarė ugnį iš užnugario į britų patrulius, kurie buvo šioj pusėj Morgano linijos. Toliau gen. Morgan reikią pasipiktinimą ta melaginga jugoslavų radijo ir spaudos varoma propaganda prieš sąjungininkus ir jų kariuomenę Venezia Giulia srityje.

DĖL JUGOSLAVŲ IR LENKŲ DP GRAŽINIMO

Londonas, VIII. 21. UNRRA vyr. direkt. La Guardia pasikalbėjime su spaudos atstovais pareiškė, kad su Jugoslavijos vyriausybe esą tariamasi ta prasme, jog atitinkamos jugoslavų įstaigos gaus teisę aiškinti UNRRA globjamiems jugoslavams DP jų grąžinimo į Jugoslaviją galimumus ir sąlygas. Panašiai esą tariamasi ir su Varšuvos valdžia.

La Guardia toliau pareiškė, kad DP reikalai artimoje ateityje iš pagrindų bus pertvarkomi.

ATSAUKTAS UNRRA EUROPOS DIREKTORIUS

Londonas, VIII. 21. Vakar gen. UNRRA direkt. F. La Guardia spaudai pareiškė, kad UNRRA vyr. Europos direktorius gen. Morgan atleistas iš savo pareigų.

JUGOSLAVAI ATSAUKĖ SAVO AMBASADORIŲ

Roma, VIII. 21. Ansa praneša iš Atėnų, kad Jugoslavijos vyriausybė nelaukiai atšaukė savo ambasadorių Atėnuose.

VATIKANAS PRIPAŽISTA SENAJA LENKIJA

Vatikanų oficialiame leidinyje „Annuario Pontificio“ 1946 m. Nr. atžymėta visa eilė Baznyčios gyvenimą liečiančių pokarinių pasikeitimų. Tačiau iš žinių, liečiančių Lenkiją, matyti, kad Vatikanas tebepripažįsta prieškarinės Lenkijos sienas. Taip Lucko, Pinsko, Lvovo ir Vilniaus vyskupijos pažymėtos kaip lenkiškos ir esančios Lenkijoje. Lvovo arkidiecezija turinti 416 parapijų ir 800 000 tikinčiųjų; ją nuo 1945 metų valdo arkivyskupas Baziak. Vilniaus arkidiecezija turinti 367 parapijas ir 1.485.000 tikinčiųjų. Arkivyskupas — Romualdas Jalbžkovskis, vyskupas sufraganas Miečislovas Rejnys. Pošlės diecezijos tikinčiųjų esą 565.000 ir Voluinės diecez. — 388.000. Visos šitos sritys dabar yra atitekusios Sovietams.

BAISIOS SKERDYNĖS KALKUTOJ

Londonas, VIII. 19. Jau ketvirtą dieną Kalkutoj vyksta aršūs susidūrimai tarp mahometonų ir indusų. Iki šiol žuvusių yra per 2000, o sužeistų keli tūkstančiai.

Neramumų priežastis yra mahometonų nepritimas indusų pastangoms sudaryti Indijos vyriausybę.

Stipendijos ir stipendininkai

Neretai pasidžiaugiamie bei pasididžiuojamie savo studijuojančių jaunimu. Ir ne be pagrindo. Tiek studentų skaičius, tiek jų stropumas yra mums didelė paguoda ir viltis, kad grįšime namo ne tuščiomis. Todėl visų pareiga yra visokeriopai tam jaunimui padėti, kad negrįžtų su diplomu kišenėje ir su džiūva plaučiuose arba visiškai išsekusiomis jėgomis.

Lietuvos Raudonasis Kryžius tai tinkamai suprato, ir parama studentams negalima skystis. Atvirksčiai, tenka pakaltinti per dideliu neapdairumu tą paramą teikiant.

Pažūrėkime, kuo pasireiškia Raud. Kryžiaus parama studentams. Daugelyje universitetų studentai gauna pinigines stipendijas mėnesinės pašalpos forma. Iš tos pašalpos, turint galvoje ligšiolines mūsų gyvenimo sąlygas (neapmokamas maistas ir kit.), tikrai yra nemažos. Periodiškai, pav., Tuebingene, studentai gauna kondensuoto maisto, kaip priedą prie gaunamo maisto iš UNRRA. Drabužiais aprūpinama pirmoje eilėje. Tai žymi parama, už kurią Raudonasis Kryžius nusipelnė tikros padėkos.

Bet ar tikrai visiems studentams ta parama reikalinga? Niekas nepavydi ir nemano, kad parama studentams nereikalinga; ji reikalinga ir būtina, bet ar taip jau be išimties visiems?

Yra studentų, išgalinčių savo malonumui nusipirkti automobilį ir juo kur reikia ir kur nereikia, švaistytis, bet neišgalinčių sumokėti mokslo lapinigių. Yra išgalinčių kasdien nusipirkti po dežutę amerikoniškų cigarečių, yra įstengiančių įpirkti svaiginauosius gėrimus, yra pakankamai pasiturinčių ir iš pasiturinčių šeimų, — kuriems ne tik dabar, bet ir po poros metų jokios pašalpos nereikės. Bet visi jie ramiausia sąžine ima pašalpas iš Raudonojo Kryžiaus.

Yra „studentų“, kuriuos nesivaržau į kabutes paimti, nes tai yra ne studentai, bet to vardo išnaudotojai. Bet ir jie yra stipendininkai!

Nepaslapstis, kad tam tikra dalis akademinio jaunimo vardą nešiojančių nėra išklause ne vienos paskaitos arba vos keleta tėra lankiusių. Šitokio nusikalstamo elgesio priežastys yra įvairios. Vieni iš jų jau nėra jaunimas, nes kito vaikai jau seniai aukštuosius mokslus baigė. Iš esmės čia nieko blogo, nes mokytis niekad nevelu, bet kai nesimokama, o tik studentiška privilegija naudojamas, tai jau ir negražu ir negera. Kiti neva doktorizuoja. Su doktorantais ir yra liūdniausia. Gal vienas kitas

rimtai giliai studijas, bei daugumas tuo vardu tik dangstosi, nes nei turi noro dirbti, nei moka svetimų kalbų, nei nesigina nemana doktoratą įsigyti. Bet doktorato vardu lengviausia nuslėpti visomenės išnaudojimą. Treči gi iš viso, kad ir jauni būdami, neranda reikalo mokytis, nes yra gudresni už kiekvieną profesorių arba įsitikinę, kad ne diplomus daro žmogų turtinga. Studentu būti naudinga, tai jie ir studentai.

Visų šitų kategorijų „akademikų“ elgesi galima pavaldinti nusikalstamu. Pirmiausia jie laiko užpildę universitetuose lietuviams skirta kontingentą ir yra palikę už durų tikrai į mokslą besiveržiantį jaunimą. Jie apiplėšia ne taip jau gausų šalpos organizacijos iždą. Naudodamiesi UNRRA ir karinės valdžios studentijai teikiama privilegijomis, piktina ir demoralizuoja tremtinių bendruomenę.

Iš tikrųjų, kaip gali gerai jaustis tas kuklusis mirtingas

sis tremtinys, matydamas, kaip jam nuo bado gintis skirta pašalpa dingsta slampinėtojo kišenėje. Kaip tasai studentas iš aukšto ir su ironija žiūri į darbo prievolės palenką arba tuscia pinigine besisielojantį kaimyną, pats būdamas laisvas nuo visų prievolių, tačiau neįprašomas kad ir mažiausiam visuomeniniam darbu. Juk jis studijuoja, neturi laiko. Darbas kitiems, o jam tik pretenzijos ir kritika.

Ir štai tokiems „akademikams“ vietoj paniekos mokama stipendija! Jeigu studentų atstovybė šitai nuleidžia pro pirštus, neapvalo nuo garbingo lietuvių studento vardo piktnaudotojų, mes dar patiesiname, nes jai ne visada patogu ir drąsu tai padaryti, nors būtų įmanoma ir reikalinga tai daryti, bet Raud. Kryžiaus neapdairumas jau peiktinas.

Jeigu pašalpa duodama, tai reikia žinoti kam ir kodėl ji duodama. Rodos, nesunku būtų patikrinti, kas pašalpos būtinai reikalingas, kas ir kaip mokosi, o kas visai nesimoko.

Vincas Švitra.

D. P. gyvenimo nuobiros

MODERNŪS DEMOKRATAI

Dabar labai populiarai demokratija. Nieko nepadarysi, — tokie laikai, o daugumas žmonių šoka taip, kaip mada dūduoja. „Tai ne demokratiška! Taip negalima demokratijoje! Mes gyvename demokratijos laikais!“ Išgirsi kiekvieną dieną.

Tokių žmonių kitaip nepavadinsi, kaip pačiais moderniausiais demokratais.

Vienoje stovykloje net demokratiškas kuriozas išėjo.

Zinai stovyklos gyvenimą: buvo komendantas, paskiau buvo stovyklos gyventojų susirinkimas, tą komendantą nuvertė, išsirinko kita ir t.t. Natūrali įvykių eiga. Negi visą amžių karaliausi, komendantausi?

Bet ne. Pasirodo, buvusiam komendantui visą laiką širdis knietėjo: kodėl nebe jis, kodėl kitas tame aukštame poste atsisėdė?

Ir vieną dieną stovykloje pasirodo didelis plakatas, su įvairiausiais punktais ir kaltinimais komendantui.

Ar tas komendantas kaltas ar ne, mums nesvarbu, ir ne čia šūva pakastas. O šūva — demokratijai, nes beveik kiekviename plakato punkte tas modernus žodis linksniuojamas — „tai nedemokratiška, mes gyvename demokratijos laikais“ ir t.t. Plakatą pasirašė: „stovyklos gyventojai“.

Susirinko tie stovyklos gyventojai, skaito plakatą ir galvas kraipo: niekaip neatsimena, kad būtų tokį plakatą pasirašę. Sakytume, vakar

visi girti buvo... Bet alkoholio visiškai suklūmus ir pasigirti, o dar visai stovyklai, beveik neįmanoma.

Emė ieškoti, kas tie plakato iniciatoriai, kas čia visų vardu pasirašė. Ir susirado: buvęs komendantas, jo svainis, svainio mylimoji ir Mikas.

Tai pati moderniškiausioji demokratija: kad komendantas nešaukia susirinkimo — nedemokratiška, o kad penki žmonės, net nemirktelėję, pasirašo, niekeno neprašyti, už visos stovyklos gyventojus — demokratija.

A. Rūkas.

MIKOLAIČIKO PARTIJA TEBERPERSEKIOJAMA

Varšuva. — Lenkų socialistų partijos sekretoriatas skelbia, jog dar kartą pasiūlyta Mikolaičiui prisidėti prie visų partijų rinkiminio bloko. Pirmą kartą jam pasiūlius prie bloko prisidėti, jis sutiko su ta sąlyga, kad būsimajame seime jo partijai bus paskirta 75% vietų. Lenkijos valstiečių partijos spaudimas vyksta ir toliau — vis uždarinėjami skyriai apkaltinant jų vadus bendradarbiaujant su „banditais“. Dabar persekiojimas persikėlė į Krokuvos vaivadiją, kur per referendumą buvo daug „ne“.

Egzilinė lenkų soc partijos vadovybė įteikė taikos konferencijai pro memoria dėl Lenkijos vidaus padėties. Vyriausybė ypač kaltinama neleidimu įvykdyti demokratinius rinkimus.

Ivairios žinios

— IP žiniomis, raudonajai armijai ir lenkų — sovietų bičiulystei pagerbti paminklai Lenkijoje naktimis saugomi ginkluotų karių.

— Izviestija prikiša D. Britanijai, kad ji Palestinoje iš viso Art. Rytuose veda tautybų kiršinimo politiką. Transjordanija, laikraščio manymu, yra D. Britanijos bazė, Irakas kolonija, o Persijoje „akiplėškas britų Oil Company elgesys yra suvereninės Persų tautos įžeidimas“. Str. baigiamas pareiškimu, kad Tarybų Sąjungoje gerbiama visų tautų interesai.

— 250 milijonų silkų 1 milijono svarų vertės ši sezona sugavo tik dviejų vietovių — Peterhead ir Frisenburgh — žvejai. Apie pusę tų žvejų laivų neveikė, nes nenorėta pagauti per daug žuvies.

— Iš Milano praneša, kad Pavijoj surado Musolinio lavoną, kuris buvo paslėptas cisterys vienuolyne paprastoje skrynioje.

— Sovietų valdžia paskyrė 15 milijonų rublių Sachalino pietinei daliai apgyvendinti.

— Radijo bangomis valdomas amerikiečių Drone tipo lėktuvas, be nusileidimo per 15 valandų nuskrido 3850 kilometrų.

— Prezidentas Trumanas pasirašė dekretą, pagal kurį JAV armijos karininkų skaičius taikos metu iš 35.000 padidinamas iki 50.000.

— Irano ministerių kabinetas priėmė įstatymą, draudžiantį vartoti krašte oipiumą.

— Londono centre ant centrinio pašto rūmų stogo įtaisyta aikštelė nusileisti lėktuvams, vadinamiems helikopteriams.

— Jan Kiepura, lenkų dainininkas, visiškai tylėjęs karo metu, pasirodo beęs Amerikoje ir pasižadėjo netrukus grįžti į Lenkiją ir čia dainuoti.

— Anglų okupacinė valdžia išdavė lenkams buv. Dancigo gauleiterį Albertą Forsterį, kuris jau atgabentas į Varšuvą ir čia bus teisiamas.

— Maršalas Montgomery pasikvietė 180 britų armijos generolų konferencijon. Pasitarimų tema: „Būsimasis karas ir jo klausimai“.

— „Fair Play“ rašo: nešališki observatoriai teigia, kad Lenkija yra pirmoji po Tarybų Sąjungos taip policinė valstybė Europoje. Šiuo metu Lenkijoje yra apie 500.000 raud. armijos karių, be to, 18 divizijų neva autonominės Lenkijos karių ir per 300.000 lenkiškojo NKVD agentų. Lenkijoje yra 42 specialios mokyklos, kuriose mokoma politinės propagandos, VKP (b) istorijos, gatvių kovų ir partizaninės veiklos taktikos. Dėsto mokytojai iš Maskvos.

KRONIKA

RUOŠIASI RUGSĖJO 8 d. MINĖJIMUI

Weilheim-Teck. Stovyklos kultūros sekcija stropiai ruošiasi Tautos šventės minėjimui. Numatoma tokia programa: 10 val. pamaldos, 16 val. dr. P. Mačiūlio paskaita. Po paskaitos seks meninė dalis: muziko Paškevičiaus ved. choras, deklamacijos, tautiniai šokiai.

20 val. bus vaidinamas šios kolonijos gyventojų Antano Salčiūno parašytas scenos vaizdelis iš Lietuvos Nepriklausomybės kovų karių—savanorių gyvenimo.

ORGANIZUOJAMA LIETUVIŠKOJI OPERA

Detmoldas. Detmolde organizuojamas lietuvių operos branduolys. Tuo tarpu branduoli sudaro: Augaitytė, Baltrušaitis, Binkevičiūtė, Kardešenė, Kutkus, Nauragis, Nasytytė ir Puškorius. Projektuojama pirmoje eilėje pastatyti „Sevilijos kirpėją“. (TZ)

IZ. VASYLIŪNO KONCERTAS

Kemptonas. Rugpiūčio 15 d. Kemptone, šv. Lauryno bažnyčioje, — įvyko mūsų žymiojo smuikininko Iz. Vasyliūno religinės muzikos koncertas, kuriame buvo išpildyti Händelio, Bacho, Tartini, Beethoveno, Schuberto, Gounod, Z. Aleksandravičiaus ir Godard kūriniai. Koncerto klausėsi ne tik žymus lietuvių būrys, bet nemaža ir sveiktinųjų.

RUOŠIAMAS EKONOMISTŲ METRAŠTIS

Tuebingenas. Lietuvių Tremtinių Ekonomistų Draugijos Centro Valdyba įsikūrė Tuebingene, Karlstr. 11. Centro Valdyba yra nutarusi ir ruošiasi išleisti tremtinių ekonomistų metraštį, kuriam medžiaga galima siųsti aukščiau nurodytu adresu.

„SIETYNŲ“ KONCERTAS

Ingolštadtas. Rugpiūčio 15 —16 d.d. čia koncertavo Alg. Kačanausko vad. liet. meno kolektyvas „Sietynas“ (iš Kirchheimo). Pirmąją dieną davė koncertą, kuris susidėjo iš dviejų dalių—lietuviškų liaudies dainų ir šokių. Antroji dalis buvo grynai koncertinė, kur vyravo pasaulinės muzikos kūriniai. Čia pasirodė solistai, orkestras ir kt.

Antrąją dieną buvo duotas nuzikinis šūpinys. Tai dainų, muzikos ir deklamacijų pynė. Konferavo dramos akt. Ant. Skėma. Abu koncertai praėjo dideliu pasisekimu. Jie buvo transliuojami per stovyklos UNRRA radijo visoms Ingolštado DP stovykloms.

Pirmoji dainų šventė Wuerzburgėje

DALYVAUS 500 DAINININKŲ IR 120 ŠOKĖJŲ

Wuerzburgėje lietuvių stovyklos choro dirigentas V. Šimkus ėmėsi iniciatyvos surengti didesnę pirmąją lietuvių dainų šventę. Tai bus lyg ir tasi Lietuvoje ruošiamų dainų švenčių ir kartu pasirodymas užsieniečiams su masiniu dideliu choru. Esant šiai stovyklai geografiniame centre, kur aplink spiečiasi 7 stovyklos su nemažais choralais, kilo mintis šią šventę surengti rugsėjo 8 d. proga, kad Tautos šventės minėjimas būtų didingesnis ir prasmingesnis. Šiam sumanymui pritarė Wuerzburgėje, Seligenstadto, Hanau, Fuldos, Schweinfurto, Scheinfeldo ir Bambergo chorų dirigentai bei tų vietovių komitetai ir vietos UNRRA-os vadovybė.

Suvažiavę į Wuerzburgą chorvedžiai nustatė dainų repertuarą ir išrinko dainų šventės dirigentus, o tautinių šokių vadovai susirinkę Seligenstadte nustatė šokių programą.

Dainų šventės vyriausiu dirigentu išrinktas muzikas Bronius Budriūnas (Scheinfeldas), o dirigentais muzikai V. Šimkus (Wuerzburgas) ir Br. Jonušas (Hanau). Jungtinių tautinių šokių vad. išrinkti: valstybės baleto solistė I. Eldrygevičiūtė ir Batūra. Dainų šventėje dalyvaus apie 500 choristų ir apie 120 tautinių šokių šokėjų. Visi chorai, kurie dalyvaus dainų šventėje, bus patikrinti.

Dainų šventės išvakarėse koncertuos Hanau (dirigentas Br. Jonušas) ir Scheinfeldo (dir. Br. Budriūnas) chorai. Be to, rugsėjo 8 d. pasirodys ir kys Wuerzburgėje latvių stovyklų chorai (Wuerzburgėje yra 3 latvių stovyklos). Taip pat yra pakviestas ir vienas estų choras.

Ryšium su įvyksiančia pirmąja lietuvių dainų švente Vakarų Vokietijoje, bus išleistas metalinis ženklelis, kurio projektą padarė dail. j. V. Dobužinskis.

Šioje dainų šventėje gali dalyvauti ir kiti chorai, kurie parengs repertuarą. Kuo daugiau bus daininkų, tuo geriau. Dėl gaidų ir kitų informacijų galima kreiptis į šventės iniciatorių muz. V. Šimkų (Wuerzburg).

Wuerzburgiečiai tikisi, kad į šią dainų šventę gali atsilankyti apie 7—8.000 svečių. Laukiama kuo daugiausia apsilankant, Gauta žinių, kad dainų šventėje dalyvaus aukštieji UNRRA ir armijos pareigūnai.

Dainų šventei nustatytas toks repertuaras: (mišriam chorui) 1. Malda už tėvynę, Dambrausko. 2. Kur bėga Šešupė, Sasnausko. 3. Laisvės

daina, Zilevičiaus. 4. Nudavė dukrelė, Šimkaus. 5. Home Sweet Home, Bischof. 6. Stikliukėlis, Karoso. 7. Eisiu girion, Jonušo. 8. Žolelė žydėjo, Šimkaus. 9. Vakarinė daina, Šimkaus. 10. Paskutinis vakarėlis, Banaičio. 11. Anoj pusėj ežero, Zilevičiaus. Vyrų chorui: 1. Lietuva brangi, Naujalio. 2. Balnok tėveli, Svedo. 3. Valio plovėjėliai, Banaičio. 4. Good Night Ladies, Colledge song. 5. Per naktelę šokau, Zilevičiaus. 6. Nurink sesut, Jakubėno.

Bus ir tautinių šokių šokėjų pasirodymas. Nusistatyta šokti šiuos šokus: 1. Blezingėlė, 2. Kubilg, 3. Plovėjus (Rugučiai) ir 4. Kalvelj.

Vytautas Kasnėnas.

Tautodailės paroda

Lietuvių Tautos menui populiariauotį svetintaučių tarpe š. m. rugsėjo m. 8 d. — Tautos Šventės proga — Oldenburge (britų zonoje Vokietijoje) rosiama Lietuvių Tautodailės Paroda.

Paroda turės šiuos skyrius: audinių, mezginių, nėrinių bei išsiuvinių, tautinių drabužių, medžio, odos ir gintaro dirbinių, numizmatikos, filatelijos ir spaudos.

Parodą rengia visų trijų Oldenburgo lietuvių stovyklų komitetai. (M.D.)

PABALTIEČIŲ TECHNIKOS MOKYKLA

Netoli nuo Hamburgo, Buxtehude, UNRRA įsteigė pabaltiečiams technikos mokyklą. Mokykla turi šiuos skyrius: Metal, statybos, drabužių ir avalynės gaminto, kirpėjų, dantų technikos, smulkios pramonės namų apyvokos amatų, administracijos, miškininkystės, prekybos ir žemės ūkio.

Šios mokyklos lankytojus aprūpina UNRRA. (M.D.)

UNRRA ŠVIETIMO KONFERENCIJA

Detmoldas. UNRRA šaukia britų zonos švietimo konferenciją, turėjusi įvykti liepos 16 ir 17 d.d., bet atidėta vėlesniai laikui, įvyksta rugpiūčio 20—21 d. Spengėje. Konferencijoje dalyvauja lietuvių atstovai. (TZ)

LIETUVOS MOKSLININKAI ĮJUNGiami Į PENKMEČIO PLANĄ

Maskvos radijas pranešė, kad Medicinos Mokslininkų Sąjunga pasikvietė Pabaltijos „respublikų“ medicinos mokslininkus aptarti mokslininkų darbą ir pilnai juos įjungti į penkmečio planą numatytus uždavinius. Tarp kitų klausimų buvo svarstytas kurortų reikalų sutvarkymas Pabaltijoje.

Lietuvos medicinos mokslininkams atstovavo prof. Lašas.

SPORTAS

WIESBADENŲ SPORTININKAI KRUTA

Wiesbaden. „Lituanicos“ futbolininkai rugpiūčio 11 d. žaidė rungtynes su vietos vokiečių „Germania“ ir jiems pralaimėjo rezultatu 3:4 (2:2). Pirmą kėlinį dviem Laskausko įvarčiais „Lituanica“ išsilaikė lygiomis ir kėlinio gale švystelėjo gražiais deriniais. Antrą kėlinį vokiečiai išnaudojo gynimo klaidas ir rezultata pakėlė iki 4:2. Gračys sušvelnino iki 4:3, ir rungtynės baigėsi.

Rugpiūčio 12 d. „Lituanicos“ stalo tenisininkai nugalėjo Wiesbadeno vokiečių stalo teniso klubą 5:3. Vokiečių komandoje žaidė Gross Hesenso meistris Schaefer. „Lituanicos“ sudėtis: Adomavičius, Varkala, Končius, Moleris, Jagodzinski, Zvirgšdinis (truko Zdanavičiaus ir Blankaus). (WLB)

LIETUVIAI LAIMI PRIEŠ VOKIEČIUS

Seedorfas. Rugpiūčio 9 d. Seedorfo lietuvių stovykloje įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp lietuvių ir Selsingeno vokiečių vienuolių. Nors lietuviai išėjo ir silpnosios, negu paprastai sąstato, tačiau rungtynes laimėjo „sausai“ 6:0 (3:0).

IR PIETŲ AFRIKA BEI KANADA PAGEIDAUJA PABEGĖLIŲ

Kaip praneša britų radijas, Pietų Afrikos feldmaršalas Smuts pareiškė, kad Pietų Afrika pageidauja gerų europiečių ateivių, tiek vyrų, tiek moterų.

Kanada ypač pageidaujanti žemės ūkio ir pramonės darbininkų ir sutinkanti juos pergabenti, kaip tik bus transporto priemonių.

ATITAIŠYMAS.

„Apžvalgos“ 35 nr. Bern-Brazdžio atspausdinto eilėsraščio pavadinime įsibrovė klaida. Vietoj ZMOGAU! turi būti — ZMOGUL.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išleina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidži ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Kribenstr. 18. — Einste: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2355 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottlieb & J. Oswalds Buchdr., Kirchheim-Teck.